

UAB „Transpo“ 2019–2021 metų pinigų srautų analizė

Simona Daugėlaitė

Šiaulių valstybinė kolegija, stud.

Šiauliai State University of Applied Sciences, Lithuania, Stud.

Lina Kušleikienė

Šiaulių valstybinė kolegija, lekt.

Šiauliai State University of Applied Sciences, Lithuania, Lect.

Anotacija

Straipsnyje nagrinėjami pinigų srautų ataskaitos analizės teoriniai aspektai, pateikta pinigų srautų klasifikacija. Atlikta transporto įmonės UAB „Transpo“ 2019–2021 metų pinigų srautų finansinių ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė: išnagrinėti šios įmonės pagrindinės veiklos pinigų srautai, investicinės veiklos pinigų srautai, finansinės veiklos pinigų srautai, gryniesi pinigų srautai, pinigai ir pinigų ekvivalentai. Įmonės pagrindinės veiklos pinigų srautams didžiausią įtaką turėjo grynasis pelnas, nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos. Investicinės veiklos pinigų srautų didžiąją dalį sudarė ilgalaikio turto įsigijimo išlaidos. Finansinės veiklos pinigų srautuose dominavo paimti ir grąžinti kreditai. Įmonės sugeneruoti gryniesi pinigų srautai buvo neigiami, juos lėmė įmonės investicinės ir finansinės veiklos didelės išmokos.

Reikšminiai žodžiai: pinigų srautai, pinigų srautų ataskaita, pinigų srautų klasifikacija.

Cash flow analysis of company „Transpo“ for 2019–2021

Summary

The article deals with the theoretical aspects of the cash flow statement analysis and presents the cash flow classification. Horizontal and vertical analysis of the financial statements of the transport company “Transpo” for 2019–2021 was performed: cash flows from operating activities, cash flows from investing activities, cash flows from financing activities, cash flows, cash and cash equivalents were analyzed. The company's operating cash flows were mainly affected by net profit, depreciation and amortization expenses. The majority of cash flows from investing activities were related to the acquisition of fixed assets. Cash flows from financing activities were dominated by borrowings and repayments. The net cash flows generated by the company were negative due to high payments from the company's investment and financial activities.

Keywords: cash flow, cash flow statement, cash flow classification.

Įvadas

Tyrimo aktualumas. Dauguma šiuolaikinių įmonių konkurencingoje ir veikloje (dinamiškoje) rinkoje nuolatos susiduria su daugybe iššūkių ir problemų. Pavyzdžiui, įmonė, dirbdama pelningai, gali patirti nuolatinį pinigų trūkumą. Todėl, norint įvertinti pelno realumą ir jo kokybę, yra svarbu atsižvelgti į įmonės sukuriamus, generuojamus pinigų srautus. Įmonei realizuojant pinigų srautus, sukuriama galimybė įmonės vadovams, darbuotojams, akcininkams, investuotojams ir kreditoriams įvertinti pačios įmonės poveikį mokumui, darbuotojams apskaičiuoti darbo užmokestį, vykdyti finansinius įsipareigojimus ar grąžinti paskolas su numatytomis palūkanomis. Tinkamai priimti finansiniai ir investiciniai sprendimai, realus įmonės galimybių įsivertinimas skatina nuolatinį įmonės augimą ir gerus pagrindinės veiklos rezultatus. Tinkamas pinigų srautų valdymas yra svarbus įmonės veiklos veiksnys. Nuo įmonės pinigų srautų apimties ir gebėjimo juos reguliuoti priklauso jos gebėjimas laiku atsiskaityti už visus prisiimtus įsipareigojimus, kurti naujas paslaugas ar produktus, diegti naujos gamybos technologijas, vykdyti investicijas. Pinigų srautų valdymas turi didelę įtaką įmonių veiklai ir jos finansiniams įsipareigojimams (Egwu ir kt., 2021).

Kaip pinigai cirkuliuoja įmonės viduje, yra pateikiama pinigų srautų ataskaitoje. Įmonės pinigų srautų ataskaita – viena iš sudėtingiausių tam tikro ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų. Todėl yra labai svarbu tinkamai parengti pinigų srautų ataskaitą, kad visa informacija būtų išsami, naudinga ir

patikima vidaus ir išorės informacijos vartotojams. Kaip teigia Wirianata ir kt. (2022), esant stabiliai ekonomikai, investuotojai, prieš priimdami investicinius sprendimus, pasikliauja informacija iš finansinių ataskaitų, kurios padeda investuotojams įvertinti įmonės veiklą. Numatydami būsimas pajamas, investuotojai gali įvertinti įmonės galimybes ateityje gauti pelną ir paskirstyti dividendus investuotojams. Svarbu išvengti neigiamo pinigų srauto, nes tik teigiami pinigų srautai gali garantuoti geresnius įmonės veiklos rezultatus. Todėl pinigų srautų ataskaitoje visa informacija turi būti pateikta teisinga, išsami, naudinga ir patikima tiek vidaus, tiek išorės informacijos vartotojams.

Tyrimo problema. Tyrimo problemą galima apibendrinti šiais probleminiais klausimais: 1) kaip pinigų srautai apibūdinami mokslinėje literatūroje? 2) kokią informaciją įmonei suteikia pinigų srautų ataskaitos duomenų analizė?

Tyrimo objektas – pinigų srautai.

Tyrimo tikslas – atlikti teorinę ir dokumentinę konkrečios įmonės pinigų srautų analizę.

Tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti pinigų srautų ataskaitos sampratų ir klasifikacijos teorinius aspektus; 2) išanalizuoti įmonės UAB „Transpo“ 2019–2021 m. pinigų srautų ataskaitas.

Tyrimo metodai. Nagrinėjant pinigų srautų sudėties sampratą teoriniu aspektu, taikomi mokslinės literatūros analizės, palyginimo, grupavimo, grafinio vaizdavimo ir apibendrinimo metodai. Analizuojant UAB „Transpo“ pinigų srautų ataskaitas, taikyta finansinių ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė, naudoti statistinės analizės ir vertinimo metodai. Kokybinių ir kiekybinių duomenų rinkimas, grupavimas ir apdorojimas Microsoft Office Excel programa.

1. PINIGŲ SRAUTŲ TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Pinigų srautų ataskaitos analizės teoriniai aspektai

Individui pradėjus norimą veiklą ar įsteigus verslą, įmonę, yra susiduriama su gaunamais ir išleidžiamais pinigais, nes vyksta prekių ir paslaugų mainai, prekyba rinkoje. Norint uždirbti pinigus, pelną reikia susikurti, planuoti tam tikrus išteklius, sąnaudas, kurios yra įsigyjamos už pinigus. Šiuo atveju tai jau yra išleidžiami pinigai, už kuriuos ateityje arba greituoju metu tikimasi gauti jau didesnę pinigų sumą. Turint išteklių, juos galima efektyviai panaudoti, realizuoti rinkoje, sukuriant galutinį produktą, paslaugą ir visa tai parduodant jau kitokia (didesne) kaina, įvertinus savikainą ir kartu patirtas išlaidas. Šiuo atveju tai jau yra uždirbami, gaunami pinigai. Išleidžiamus pinigus galima vadinti, kaip yra priimta, išlaidomis, o gaunamus pinigus – įplaukomis. Išlaidoms galima priskirti investicijas į ilgalaikį ar į trumpalaikį turtą (nekilnojamąjį turtą, žaliavas, akcijas, obligacijas, vertybinius popierius, investicinius fondus ir kt.), darbuotojų darbo užmokesčio apmokėjimą, sumokamus mokesčius už paslaugas (pvz., už įmonės reklamą, komunalines paslaugas), privalomus mokesčius valstybei. Įplaukomis gali būti pinigai už suteiktas paslaugas, parduotas prekes, ilgalaikį turtą, vertybinius popierius, gautos pajamos už suteiktas paskolas, gautos draudimo išmokos. Visą įmonės, verslo veiklą galima pavadinti pinigų srautų judėjimu arba tiesiog pinigų judėjimu, nes pinigai juda abiem kryptimis: tai įplaukia (gaunamos sumos), tai išplaukia (mokamos sumos). Visuomenėje vyrauja akivaizdus suvokimas, jog vartotojas, siekdamas vartoti prekes ir paslaugas, kurios jam suteikia didžiausią naudą, turi už tai sumokėti atitinkamus pinigus (Lapinskaitė, Afanasjevė, 2017). Vartotojams, prekių ar produktų tiekėjams suteikta vertė reiškiami pinigais.

Aptarus, kokią naudą duoda verslas individui pinigine išraiška, galima sakyti, kad iš esmės verslą supa pinigų srautai. Pavyzdžiui, pinigų trūkumas apsunkena įmonės galimybes vykdyti įsipareigojimus, o pinigų perteklius leidžia pasiekti didesnę grynąją pelną. Tačiau, norint suprasti, kodėl taip vyksta, reikia giliai suprasti ir žinoti, kas yra pinigų srautai. Pasak Ivanauskienės (2016), pinigų srautai – tai pinigų ir pinigų ekvivalentų įplaukos ir išmokos per ataskaitinį laikotarpį. Tačiau kiekvienam verslui, įmonei reikia subalansuoti savus pinigų srautus taip, kad įplaukos dengtų išlaidas ir neatrodytų ar nebūtų taip, kad galima išleisti daugiau pinigų, negu yra uždirbama.

Aiškliai suvokiant, kas yra pinigų srautai, reikia ir suvokti, kur ir kaip juos galima valdyti, kokiuose finansinės apskaitos dokumentuose juos reikia pateikti. Kaip žinoma, finansų analitikams daug naudingos, reikšmingos ir pagrindinės informacijos teikia balansas bei pelno (nuostolių) ataskaita. Tačiau ir pinigų srautų ataskaita teikia taip pat labai svarbią informaciją apie įmonės viduje

cirkuliuojančius pinigus. Todėl pagrindinis pinigų srautų analizės šaltinis ir yra pinigų srautų ataskaita. Pasak Mackevičiaus, Giriūno, Valkausko (2014), pinigų srautų ataskaita atsako į kai kuriuos svarbius klausimus, į kuriuos neatsako balansas ir pelno (nuostolių) ataskaita. Pavyzdžiui, pinigų srautų ataskaita parodo, ar įmonės veikla sukuria pakankamai grynujų pinigų tam, kad ji galėtų išmokėti dividendus, gražinti skolas, užsiimti finansine ar investicine veikla ir kt. Pasak Meištės ir Šinkorenko (2017), turint patikimą finansinių ataskaitų informaciją, galima atlikti įmonės veiklos analizę, įvertinti finansinę jos būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus, numatyti ateities perspektyvas.

Pinigų srautų ataskaitos sąvokos apibrėžimą nagrinėti autoriai pateikia panašiai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Pinigų srautų ataskaitos samprata

Autorius	Metai	Apibrėžimas
D. Bendikienė	2019	<i>Pinigų srautų ataskaita</i> – tai finansinė ataskaita, kurioje nurodomos įmonės ataskaitinio laikotarpio pinigų ir pinigų ekvivalentų įplaukos ir išmokos.
E. Jakštas ir A. Kazakevičius	2018	<i>Pinigų srautų ataskaita</i> – finansinė ataskaita, kurioje nurodomos įmonės ataskaitinio laikotarpio pinigų ir pinigų ekvivalentų įplaukos ir išmokos.
M. Hamza ir M. M. Jaradat	2018	<i>Pinigų srautų ataskaita</i> – pateikiamos pinigų įplaukos ir išmokos (mokėjimai), kurios įvyko įmonėje per tam tikrą laikotarpį.

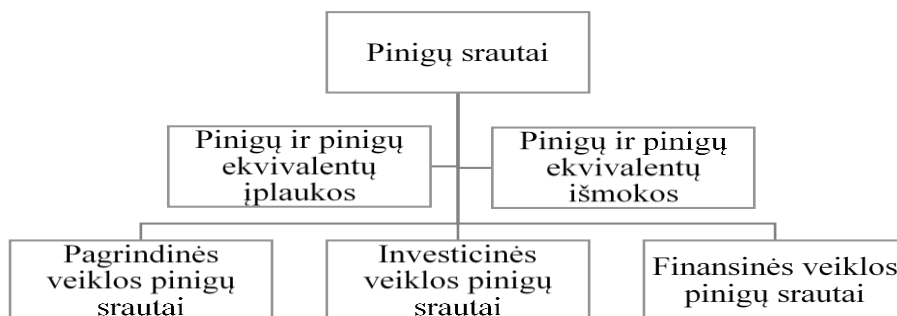
Šaltinis: sudaryta autorių pagal lentelėje pateiktus šaltinius.

Apibendrinant 1 lentelėje pateiktus autorių apibrėžimus, galima teigti, kad pinigų srautų ataskaita yra viena iš finansinių ataskaitų, kurioje pateikti visi įrašai apie pinigų srautus, įvykusius per tam tikrą nurodytą ataskaitinį laikotarpį. Pasak Kazakevičiaus ir Jakšto (2018), galima teigti, kad pinigų srautų ataskaita teikia informaciją apie įmonės veiklos finansavimo šaltinius. Ji parodo, iš kokių šaltinių buvo gauti ir kur panaudoti pinigai, lygina uždirbtas pajamas su patirtomis sąnaudomis. Pinigų srautų ataskaita detalai pateikia, kaip įmonėje juda pinigai.

Pasak Balkytės, Kvekšienės ir Striaukaitės (2020), pasibaigus finansiniams metams, įmonių buhalterijos rengia finansinių ataskaitų rinkinius, kurie yra svarbiausi reglamentuoti informacijos šaltiniai, vertinant įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus. LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 16 straipsnyje nurodyta, kad finansinės ataskaitos sudaromos, vadovaujantis šiuo įstatymu, Verslo apskaitos standartais (VAS) arba Tarptautiniais apskaitos standartais (TAS). Aiškinamajame rašte turi būti nurodyta, pagal kokius apskaitos standartus sudarytos finansinės ataskaitos. Pinigų srautų ataskaitos sudarymą verslo subjektams reglamentuoja Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas ir 5-asis VAS, taip pat galimas ir 7-asis TAS. Remiantis Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad į finansines ataskaitas įtraukiamas įmonės turtas, nuosavas kapitalas, išipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srautai tik tuomet, jeigu įmonė sudaro pinigų srautų ataskaitą.

1.2. Pinigų srautų klasifikacija

Pradedant analizuoti pinigų srautus, labai svarbu ir tikslinga pradėti nuo pinigų srautų suskirstymo, grupavimo, nes ir pati pinigų srautų ataskaita yra suskirstyta į tris pagrindines dalis. Pinigų srautai yra skirstomi pagal veiklos sritis: pagrindinę, finansinę ir investicinę veiklą (žr. 1 pav.).

1 pav. Pinigų srautų veiklos grupavimas ir ataskaitoje pateikiama informacija

Šaltinis: sudarytas autorių pagal 5-ąjį Verslo apskaitos standartą „Pinigų srautų ataskaita“.

Visos pinigų srautų veiklos grupavimas, priklausomai nuo įmonės veiklos pobūdžio, pateikia, iš kur buvo gauti pinigai ir kam jie buvo išleisti. Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos ir finansinės veiklos parodo, iš kur įmonė gauna pinigus, o investicinė veikla parodo, kaip įmonė išleidžia pinigus ir kur juos investuoja. Grupuojant pinigų srautus, suteikiama svarbi informacija įmonės vadovui, nes visa tai leidžia priimti vadovui perspektyvius valdymo sprendimus, tinkamai kontroliuoti ir formuoti esamus pinigų srautus. Pinigų srautus įmonėje dažniausiai planuoja finansų ar ekonominiai padaliniai, o jeigu jų nėra – buhalterija (buhalteris).

Pirmiausia ataskaitoje yra pateikiami sugrupuoti pinigų srautai iš įmonės veiklos, t. y. iš pagrindinės veiklos, investicinės veiklos ir finansinės veiklos. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad pinigų įplaukos ir išmokos ataskaitoje pateikiamos atskirai, o ne aritmetine jų suma. Galima sakyti, kad sisteminga ir planuota pinigų srautų klasifikacija ir kontrolė padeda labiau parinkti optimalų (geriausią) įmonės plėtros modelį, nes, jam esant, subalansuojama parinkta verslo strategija, operatyvinės veiklos prioritetai, veiklos finansavimo politika ir investicinė veikla. Visa tai turi tapti labai svarbiais kiekvieno individo ir verslo subjekto pinigų tvarkymo įpročiais.

1.2.1. Pagrindinės veiklos pinigų srautai

Pagrindinė veikla – tai yra įprasta verslo veikla. Pagrindinės veiklos pinigų srautai yra vieni iš svarbiausių, nes parodo realų įmonės gebėjimą uždirbti pinigus ir kaip įmonei sekasi pagrindinis verslas. Pavyzdžiui, kiek įmonė uždirba, gauna grynujų pinigų, suteikdama buhalterines paslaugas. Pasak Mackevičiaus ir Subačienės (2016), įmonės pagrindinės veiklos pinigų srautai parodo, kaip formuojasi pinigų srautai iš pagrindinės įmonės veiklos, t. y. koks yra piniginis rezultatas, gaunant pinigus už įmonės prekių, paslaugų ar produkcijos pardavimą ir išleidžiant pinigus prekėms, žaliavoms įsigyti, darbo užmokesčiui, mokesčiams, įvairioms paslaugoms apmokėti ir pan. Pagrindinės veiklos srautą sudaro įvairios operacijos, kurios skirstomos į dvi dalis: įplaukas ir išmokas. 5-uoju Verslo apskaitos standartu nustatomi įplaukų ir išmokų pavyzdžiai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė

Pagrindinės veiklos pinigų srautų klasifikacija

IPLAUKOS	IŠMOKOS
<ul style="list-style-type: none"> • Už parduotas prekes ir suteiktas paslaugas; • komisiniai mokesčiai, autorių ir gretutinių teisių, patentai, licencijos, franšizės ir panašios teisės; • gauti iš pirkėjų išankstiniai apmokėjimai už prekes, paslaugas; • gauti susigrąžinimai už prekybines skolas; • gautos draudimo išmokos; • už parduotus, įsigytus kitų įmonių vertybinius popierius (akcijos, obligacijos) ir investicijas*; • gauti dividendai iš kitų įmonių*; • gautos palūkanos*. 	<ul style="list-style-type: none"> • Už žaliavas, prekes ir paslaugas mokėtinos sumos; • mokėtini darbo užmokesčiai ir socialiniai draudimai už darbuotojus; • mokėtini mokesčiai už komunalines paslaugas, ryšius; • mokėtinos draudimo įmokos; • sumokėti dividendai*; • sumokėtos palūkanos*; • už įsigijimą parduoti kitų įmonių vertybinius popierius (akcijos, obligacijos) ir kitas investicijas*.

*Tik jei šios įplaukos ir išmokos pagal apskaitos politiką priskiriamos pagrindinei veiklai.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal 5-ąjį Verslo apskaitos standartą „Pinigų srautų ataskaita“.

Apibendrinant 2 lentelėje pateiktą klasifikaciją, galima teigti, kad pagrindinę veiklą sudaro gauti pinigai už prekes, paslaugas, pirkėjų avansai, mokami avansai tiekėjams, atlyginimai, palūkanos ir taip pat gali būti mokėjimai į biudžetą. Pasak Yanti (2017), pinigų srautai iš pagrindinės veiklos yra pagrindinis rodiklis, leidžiantis nustatyti, ar įmonės veikla gali generuoti pakankamą pinigų srautą kasdienei įmonės veiklai finansuoti, ar ne. Todėl galima sakyti, kad didžiausią įtaką šiam pinigų srautui turi parduotas prekių kiekis, jų kaina ir sąnaudos prekėms pagaminti. Pagrindinės veiklos pinigų srautai turi didelę reikšmę įmonės veiklos pastovumui. Pasak Maqfiroh ir Kusmuriyanto (2018), kuo didesnis (teigiamas) veiklos grynujų pinigų srautas iš pajamų, tuo geresnės uždarblio didinimo sąlygos. Nuolat, kasmet augantis pinigų srautas iš pagrindinės veiklos gali reikšti įmonės perspektyvumą.

1.2.2. Investicinės veiklos pinigų srautai

Kiekvienas verslas negali veikti amžinai be papildomų investicijų. Beveik viskas nuolatos dėvėsi ar atsiranda kažkas efektyvesnio, naujesnio ir kokybiškesnio. Todėl kiekvienas verslas konkurencingoje rinkoje turi nuolatos atsinaujinti. Remiantis 5-uju VAS, investicinės veiklos pinigų srautų sąvoka pateikiama taip: pinigų srautai, susidarantys įsigijus investavimo objektų ar juos perleidus. Kitaip sakant, tai yra pinigų judėjimas, susietas su materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimu arba pardavimu (tikintis iš to grąžos). Remiantis 5-uju VAS, investicinės operacijos irgi skirstomos į dvi dalis: įplaukas ir išmokas. Klasifikacijos pavyzdžiai pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė

Investicinės veiklos pinigų srautų klasifikacija

IPLAUKOS	IŠMOKOS
<ul style="list-style-type: none"> • Už perleistą nematerialųjį ir ilgalaikį materialųjį turtą; • susigrąžinus paskolas iš trečiųjų asmenų; • pardavus kitų įmonių vertybinius popierius ir kitas investicijas*; • gauti dividendai iš kitų įmonių*; • gautos palūkanos už suteiktas paskolas ir investicijas*; • susigrąžinant terminuotuosius indėlius, išskyrus trumpalaikes investicijas, kurios priskiriamos pinigų ekvivalentams. 	<ul style="list-style-type: none"> • Už įsigytą nematerialųjį ir ilgalaikį materialųjį turtą; • statant, rekonstruojant ar remontuojant ilgalaikį materialųjį turtą, kuriuo įmonė disponuoja ir kurio vertė yra didinama; • skolinant pinigus tretiesiems asmenims; • pinigų pervedimai į terminuotųjų indėlių sąskaitą, išskyrus trumpalaikes investicijas, kurios priskiriamos pinigų ekvivalentams; • už įsigijimą parduoti kitų įmonių vertybinius popierius (akcijos, obligacijos), kitas investicijas*.

*Tik jei šios įplaukos ir išmokos pagal apskaitos politiką priskiriamos investicinei veiklai.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal 5-ąją Verslo apskaitos standartą „Pinigų srautų ataskaita“.

Apibendrinant 3 lentelėje pateiktą klasifikaciją, galima teigti, kad investicinę veiklą sudaro išleisti pinigai, įsigyjant ar perleidžiant turtą, suteikiant arba susigrąžinant paskolas, gaunant dividendus ar palūkanas. Pagal apskaitos politiką labai aiškiai reikia nurodyti kai kurias situacijas, pinigų srautus. Būtina nurodyti, prie kurios veiklos – pagrindinės, investicinės ar finansinės veiklos yra priskiriami tam tikri pinigai (įplaukos ir išmokos), nes, kaip buvo pateikta 3 ir 2 lentelėse, prie pagrindinės veiklos pinigų srautų yra išimčių. Tik tinkamas pinigų srautų klasifikavimas palengvina tolimesnę pinigų srautų apskaitą ir analizę, nustatant atskirai visų srautų efektyvumą. Turint visus duomenis apie investicijas, įmonėms reikia daugiau dėmesio skirti įplaukoms, gavus arba pardavus ilgalaikį turtą, nes reikia palyginti su patirtomis išmokomis, įsigyjant ilgalaikį turtą ir matyti, ar visa tai atsiperka, ar apsimoka pačiai įmonei. Todėl galima sakyti, kad pinigų srautai iš investicinės veiklos pateikia realų rezultatą, kiek įmonė išleido pinigų, įsigydama tam tikrą turtą, ar kiek buvo įplaukų perleidžiant turtą ar kt., nes investicija į turtą ateityje turėtų uždirbti ir pajamų. Iš esmės investicinė veikla parodo, kaip įmonė išleidžia pinigus.

1.2.3. Finansinės veiklos pinigų srautai

Pinigų srautai iš finansinės veiklos yra glaudžiai susiję su įmonės įprastine (pagrindine) ir investicine veikla bei išoriniais finansavimo šaltiniais. Pasak Daujotaitės ir kt. (2015), įmonės finansinės veiklos pinigų srautai parodo, kaip per ataskaitinį laikotarpį įmonė naudojosi išoriniais finansavimo šaltiniais, kiek buvo išmokėta dividendų, supirkta savų akcijų ir pan. Prie išorinių finansavimo šaltinių gali būti priskirti: kreditorių suteiktos paskolos, kreditoriams grąžintos paskolos ir sumokėtos palūkanos bei dividendų išmokėjimai. Pasak Ūsienės (2019), skiriami du finansinės veiklos išoriniai šaltiniai: įmonės savininkai ir kreditoriai.

Įmonės savininkai žiūri, detalizuoja, kaip įmonė veikia ir galvoja, kam yra reikalingas finansavimas. Kreditoriai išanalizuoja, susipažįsta su įmone, pateikia reikalavimus, pagal kuriuos yra įvertinamas kliento kreditingumas, tai yra sugebėjimas laiku padengti kreditą, ir sprendžia, ar galima įmonei skirti finansavimą. Remiantis 5-uju VAS, įplaukų ir išmokų pavyzdžiai pateikti 4 lentelėje.

Finansinės veiklos pinigų srautų klasifikacija

IPLAUKOS	IŠMOKOS
<ul style="list-style-type: none"> • Už išleistas visų rūšių akcijas, obligacijas ir kitus vertybinius popierius; • skolinantis (neatsižvelgiant į grąžinimo terminą) iš trečiųjų asmenų (tarp jų ir kredito įstaigų); • pinigais gautos dotacijos, skirtos įsigyti ilgalaikį turtą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Už perkamas savas akcijas; • mokant dividendus*; • išperkant anksčiau įmonės išleistas obligacijas ir kitus vertybinius popierius; • grąžinant paskolas; • sumokėtos palūkanos už paskolas*; • lizinginiai mokėjimai (finansinė nuoma).

*Tik jei šios išmokos pagal apskaitos politiką priskiriamos finansinei veiklai.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal 5-ąją Verslo apskaitos standartą „Pinigų srautų ataskaita“.

Apibendrinant 4 lentelėje pateiktą klasifikaciją, galima teigti, kad pinigų srautai iš finansinės veiklos visų pirma yra susiję su grynųjų pinigų veikla (dividendų išmokėjimai), įsipareigojimais (skolos) ir nuosavybe. Pavyzdžiui, įmonė kreipiasi į kreditorius dėl paskolos, kad sumokėtų už naują įrangą ar savo verslo patobulinimui. Kai įmonė paima paskolą, ji gaus grynųjų pinigų ir pinigų srautų ataskaitos dalyje šie pinigai bus rodomi kaip teigiamos įplaukos (teigiamas sandoris). Įmonė po kurio laiko atliks mokėjimus už šią paskolą, kad sumokėtų skolos dalį ir numatytas palūkanas, kurios bus rodomos kaip neigiamos išmokos (neigiamas sandoris). Taigi, finansinės veiklos pinigų srautai parodo per tam tikrą ataskaitinį laikotarpį nuosavo kapitalo ir skolinimosi pokyčius, kaip keitėsi įmonės piniginiai santykiai.

Apibendrinant galima teigti, kad pinigų srautų grupavimas pagal veiklas leidžia matyti, kaip atskirai įmonė plėtoja savo veiklą, grąžina paskolas, išmoka dividendus bei atlieka naujas investicijas. Tokia pinigų srautų analizė įgalina įvertinti įmonės mokumą, prognozuoti pinigų gavimo šaltinius, nustatyti įmonės galimybes grąžinti skolas bei nustatyti laiku išmokėti dividendus. Visa tai analizuoti ir kontroliuoti padeda nagrinėtas 5-asis VAS „Pinigų srautų ataskaita“, kuriame pateikti veiklų įplaukų ir išmokų pavyzdžiai pagal veiklų grupavimą. Visas šis grupavimas palengvina pinigų srautų ataskaitos sudarymą, analizę ir pateiktos informacijos vertinimą pinigų srautų ataskaitoje.

2. UAB „TRANSPO“ PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITOS ANALIZĖ

2.1. UAB „Transpo“ veiklos aprašymas

Įmonei panorus, kad duomenys nebūtų viešai skelbiami, įmonės pavadinimas yra pakeistas į UAB „Transpo“. Pagrindinė veiklos sritis – krovinių pervežimas tarptautiniais maršrutais. Didelę dalį pervežamų krovinių sudaro maisto produktai. Įmonė vykdo ir vaistinių preparatų transportavimą. Transporto priemonių parkas nuolat atnaujinamas ir plečiamas, kad atitiktų aukščiausius kokybės, aplinkos apsaugos, maisto saugos ir Gairių dėl žmonių skirtų vaistų geros platinimo praktikos reikalavimus.

Įmonės centrinė būstinė įsikūrusi Šiaulių mieste, yra 4 filialai Lietuvoje ir 8 filialai užsienyje. Lietuvos filialai yra Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Palangoje. Užsienio filialai yra Vokietijoje, UK, Prancūzijoje, Belgijoje, Lenkijoje, Švedijoje, Kaliningrade ir Kazachstane.

Teikiamų paslaugų geografija: pervežimai Europos viduje (Europa), pervežimai iš Europos į Rusiją (Europa-Rusija) ir pervežimai į Vidurinę Aziją (Europa-Vidurinė Azija).

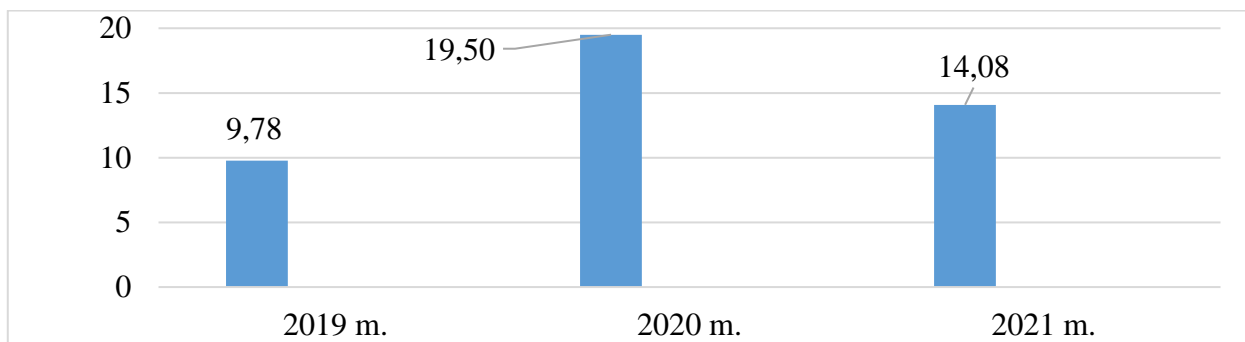
Įmonės transportas: 1 300 vilkikų; dviašiai ir triašiai; 40 proc. Volvo ir 60 proc. Mercedes; vidutinis vilkikų amžius 3 metai; Euro 6 (95 proc.) ir Euro 5 (5 proc.) standartai; vilkikai įregistruoti Lietuvoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Estijoje, Rusijoje ir Kazachstane; visi vilkikai su GPS sekimo ir vietos nustatymo įranga.

UAB „Transpo“ ataskaitos yra rengiamos vieną kartą per metus, pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui. Pinigų srautų ataskaitos yra sudaromos netiesioginiu būdu. UAB „Transpo“ pagrindinės veiklos pinigų srautai parodo, kiek įmonės pagrindinė veikla gali kurti pinigų srautus. Finansinės ir investicinės veiklos pinigų srautai yra pagrindinis finansavimo šaltinis, leidžiantis plėtoti įmonės veiklą, grąžinti paskolas ir vykdyti naujas investicijas.

2.2. UAB „Transpo“ pagrindinės veiklos pinigų srautai

Siekiant įvertinti iš pagrindinės veiklos UAB „Transpo“ 2019–2021 m. įplaukusius ir sumokėtus pinigus ir jų detalų kitimą, yra atlikta pinigų srautų horizontalioji ir vertikalią analizė. Šios analizės parodė, kaip keitėsi pinigų srautai ir kuris veiklos straipsnis sukūrė didžiausius pinigų srautus ataskaitiniu laikotarpiu. Įmonės pagrindinės veiklos pinigų srautų apžvalga pateikta 2 paveiksle.

Gryniesi pagrindinės veiklos pinigų srautai kasmet vis didėjo, tik 2021 m. pastebimas ženklus sumažėjimas. 2020 m. gryniesi pagrindinės veiklos pinigų srautai ženkliai (dvigubai) padidėjo – 9,72 mln. Eur arba 99,41 proc. 2021 m. gryniesi pagrindinės veiklos pinigų srautai sumažėjo – 5,42 mln. Eur arba 27,78 proc. Per visą analizuojamą laikotarpį gryniesi pagrindinės veiklos pinigų srautai padidėjo 4,30 mln. Eur arba 44,01 proc. Pastebėtina, kad didėjant grynajam pelnui, pinigų srautai analizuojamu laikotarpiu didėjo, išskyrus mažėjimą 2021 metais.

2 pav. UAB „Transpo“ pagrindinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m., mln. Eur

Norint apskaičiuoti, kas sudaro grynuosius pagrindinės veiklos pinigų srautus, reikia sudėti tam tikrus visus straipsnius. Kokie straipsniai sudaro UAB „Transpo“ grynuosius pagrindinės veiklos pinigų srautus 2019–2021 m., pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė

UAB „Transpo“ pagrindinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m., Eur

Eil. Nr.	Straipsniai	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.1.	Grynasis pelnas (nuostoliai)	1 930 571	2 503 583	4 598 431
1.2.	Nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos	7 931 921	5 928 269	7 679 609
1.3.	Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto perleidimo rezultatų eliminavimas	(460 303)	(211 612)	(128 069)
1.4.	Finansinės ir investicinės veiklos rezultatų eliminavimas	344 938	546 835	583 362
1.5.	Kitų nepiniginių sandorių rezultatas eliminavimas	3 438 520	3 034 747	1 621 095
1.6.	Atsargų, išskyrus sumokėtus avansus, sumažėjimas (padidėjimas)	(394 411)	(71 989)	(191 915)
1.7.	Sumokėtų avansų sumažėjimas (padidėjimas)	782 586	(482 090)	(593 903)
1.8.	Pirkėjų skolų sumažėjimas (padidėjimas)	(2 185 562)	(3 402 259)	(2 793 563)
1.9.	Įmonių, grupės įmonių ir asocijuotųjų įmonių skolų sumažėjimas (padidėjimas)	(513 952)	(595 996)	1 385 106
1.10.	Kitų gautinų sumų sumažėjimas (padidėjimas)	(1 822 020)	2 433 552	(972 005)
1.11.	Trumpalaikių investicijų sumažėjimas (padidėjimas)	193 618	(6 547)	(7 624)
1.12.	Ateinančių laikotarpių sąnaudų ir sukauptų pajamų sumažėjimas (padidėjimas)	(3 474 208)	1 605 260	(718 420)
1.13.	Atidėjinių padidėjimas (sumažėjimas)	423 676	(29 953)	(29 953)
1.14.	Trumpalaikių skolų tiekėjams ir gautų avansų padidėjimas (sumažėjimas)	2 275 361	4 817 384	(2 242 465)
1.15.	Trumpalaikių skolų įmonių grupės įmonėms ir asocijuotosioms įmonėms padidėjimas (sumažėjimas)	2 115 975	2 477 484	649 873
1.16.	Pelno mokesčio įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)	(112 316)	70 611	305 372

1.17.	Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)	294 669	481 651	1 239 941
1.18.	Kitų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)	(966 846)	167 817	2 154 353
1.19.	Sukauptų sąnaudų ir ateinančių laikotarpių pajamų padidėjimas (sumažėjimas)	(22 658)	234 737	1 544 304
	Grynieji pagrindinės veiklos pinigų srautai	9 779 559	19 501 484	14 083 529

Apibendrinant 5 lentelėje pateiktas sumas galima teigti, kad pagrindinės veiklos pinigų srautams didėti didžiausią įtaką turėjo: grynasis pelnas (nuostoliai), nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudų, atsargų, avansų, pirkėjų skolų, kitų gautinų, mokėtinų sumų, skolų tiekėjams, įmonių grupės įmonių skolų, pelno mokesčio, su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų pokyčiai. Skirtumas tarp uždirbto pelno (pajamų) ir pinigų pasikeitimo (sąnaudų) per analizuojamą laikotarpį – grynasis pelnas arba nuostoliai. Grynasis pelnas per analizuojamą laikotarpį padidėjo 2 667 860 Eur arba 1,38 kartais. Grynojo pelno (nuostolių) didėjimui didžiausią įtaką turėjo taip pat padidėjusios pardavimo pajamos (nuo 8,60 mln. Eur iki 14 mln. Eur). Grynasis pelnas analizuojamu laikotarpiu sudarė nuo 12 proc. iki beveik 33 proc. grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų.

Pažymėtina, kad 2021 m. (aprimus COVID-19 pandemijai), įmonei įsigijus kiek daugiau ilgalaikio turto (transporto priemonių, įrankių, prietaisų, įrengimų ir pastatų) padidėjo 2021 m. nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos. Buvo įsigyta 25 vnt. Volvo vilkikų už 2 079 500 Eur, 194 vnt. Schmitz priekabų – šaldytuvų už 7 002 500 Eur, 53 vnt. priekabų – tentų už 341 500 Eur, vienas krovininis automobilis Mercedes-Benz Sprinter už 30 000 Eur ir vienas miškovežis Volvo už 18 000 Eur. Iš viso per 2021 m. įsigyta transporto priemonių už 9 471 500 Eur. Bendra įsigytų įrankių, prietaisų ir įrengimų suma – 18 441,01 Eur, pastato – 170 000 Eur. Įmonė kasmet perka naujas transporto priemones, įrangą, pastatus (rečiau), nes visa tai padeda uždirbti vis daugiau pinigų. Todėl ilgalaikio turto ir nusidėvėjimo bei amortizacijos sąnaudų sumos yra tokios didelės. Tačiau nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos visu analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 252 312 Eur arba 3,18 proc. Šį sumažėjimą lėmė 2019 m. įmonės kiek didesnės sumos, skirtos pastatams ir statiniams, mašinų įrangai ir kitiems įrenginiams, prietaisams ir įrankiams. Grynujų pagrindinės veiklos pinigų struktūroje 2019 m. tai sudarė didžiausią dalį – 81,11 proc., tačiau 2020 m. ženkliai sumažėjo iki 54,53 proc.

Kasmet didėjant įmonės pardavimams, reikėjo įsigyti daugiau atsargų. Tačiau 2019–2020 m. atsargų pirkimas sumažėjo 322 422 Eur arba 81,75 proc. Todėl per visą analizuojamą laikotarpį įmonės pinigų srautai, susiję su atsargomis, sumažėjo dvigubai – 202 496 Eur arba 51,34 proc. UAB „Transpo“ atsargas sudaro kuras, atsarginės detalės ir kitos medžiagos, reikalingos transporto priemonių remontui. Atsargų sumažėjimas rodo, kad įmonė per ataskaitinį laikotarpį sunaudojo daugiau atsargų, negu nusipirko, ir sąnaudomis pripažino didesnę sumą pinigų, negu išleido pirkimams: 2019–2021 m. atitinkamai finansinėje struktūroje sudarė nuo -0,37 proc. iki -4,03 proc. visų grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų.

Įmonės avansai – iš anksto sumokėti pinigai už numatomas gauti prekes ir paslaugas ar kiti iš anksto sumokėti pinigai, kurie taip pat tiesiogiai veikia įmonės pinigų srautus. Per analizuojamą laikotarpį įmonės avansais buvo išankstiniai mokėjimai tiekėjams už prekes ir paslaugas. 2019 m. avansai sumažėjo beveik 783 tūkst. Eur, 2020 m. padidėjo 482 tūkst. Eur, 2021 m. padidėjo beveik 594 tūkst. Eur. Per analizuojamą laikotarpį avansai padidėjo 1 376 489 Eur arba beveik 1,76 karto. Didėjantys išankstiniai apmokėjimai rodo, kad įmonė vis daugiau turi įsipareigojimų ir tai, kad padidėjus sumokėtiems avansams, sumažėja įmonės grynieji pinigų srautai, kadangi įmonė iš anksto sumoka pinigus už prekes, paslaugas ar darbus, dar jų negavus. Visa tai 2019–2021 m. atitinkamai struktūroje sudarė nuo -2,47 proc. iki 8 proc. visų grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų.

Dėl COVID-19 pandemijos pasaulio mastu, įmonėje padidėjo pirkėjų skolos, kurios 2020 m. buvo didžiausios, t. y. 3 402 259 Eur, atitinkamai 2019 m. – 2 185 562 Eur, 2021 m. – 2 793 563 Eur. Taip įvyko todėl, kad padaugėjo pirkėjų, kurie ne laiku sumokėdavo už įsigytas prekes, paslaugas. Per visą analizuojamą laikotarpį pinigų srautai iš pirkėjų padidėjo 608 001 Eur arba 27,82 proc., didžiausias didėjimas buvo 2019–2020 m. – 1 216 697 Eur arba 55,67 proc. Tam reikšmės turėjo

minėta COVID-19 pandemija pasaulio mastu, kai dauguma verslų stabdė veiklas ar bankrutavo. Pirkėjų skolų didėjimas sumažino įmonės pinigų srautus: 2019–2021 m. atitinkamai struktūroje sudarė nuo -17,45 proc. iki -22,35 proc. visų grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų.

Kitų gautinų sumų sumažėjimo (padidėjimo) straipsnio sumą sudaro UAB „Transpo“ gautinas PVM iš ES valstybių už kurą, kelius, gautinas akcizas iš ES šalių, gautini mokesčiai iš VMI, grąžintas PVM iš Norvegijos, gautinos sumos iš faktoringo ir atskaitingų asmenų. Gautinos sumos per analizuojamą laikotarpį sumažėjo 850 015 tūkst. Eur arba 46,65 proc. 2020 m. sumažėjus užsakymų kiekiui, sumažėjo įmonės kuro sąnaudos, tai automatiškai lėmė mažesnes gautinas PVM sumas iš ES valstybių už kurą, kelius, akcizą. Tačiau, kaip matyti iš 5 lentelės, 2021 m. šios gautinos sumos palaipsniui pradėjo didėti. Gautinų sumų sumažėjimas didina grynujų pinigų srautų sumą įmonės pinigų srautų ataskaitoje: grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų struktūroje 2019 m. sumažėjo -18,63 proc., o 2021 m. sumažėjo -6,90 proc.

Ateinančių laikotarpių sąnaudų bei sukauptų pajamų sumažėjimo ir padidėjimo sumą sudaro UAB „Transpo“ būsimųjų laikotarpio draudimo sąnaudos už transportą ir turtą, nefaktūruoti paslaugų pardavimai ir leidinių prenumeratos. Per analizuojamą laikotarpį šis straipsnis sumažėjo 2 755 788 Eur arba 79,32 proc. Tai lėmė, kad įmonė įvedė griežtesnę pirkėjų atsiskaitymų kontrolę, tai ženkliai sumažino nefaktūruotus paslaugų pardavimus. Sumažėjimas parodo, kad grynujų pinigų srautų suma įmonės pinigų srautų ataskaitoje didėja: grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų struktūroje 2019 m. sumažėjo -35,53 proc., o 2021 m. sumažėjo -5,10 proc.

Trumpalaikių skolų tiekėjams ir gautų avansų padidėjimas (sumažėjimas): įrašoma skolų, grąžintinų tiekėjams per 12 mėnesių nuo paskutinės finansinių ataskaitų dienos, ir iš kitų asmenų gautų avansų už prekes ar paslaugas, kurios bus suteiktos per 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos. 2019–2020 m. šios skolos didėjo, 2021 m. mažėjo. Per analizuojamą laikotarpį šios trumpalaikės skolos sumažėjo 4 517 826 Eur arba beveik 2 kartus, 2019–2021 m. struktūroje atitinkamai sudarė 24,70 proc. ir -15,92 proc. visų grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų.

Pelno mokesčio įsipareigojimai 2019 m. sumažėjo, 2020–2021 m. padidėjo. 2019–2021 m. UAB „Transpo“ sumokėjo pelno mokesčius, kurių tarifas – po 15 proc. Taip įmonė įvykdė įsipareigojimus. 2020–2021 m. UAB „Transpo“ sumokėjo mažiau (arba dar nesumokėjo) pelno mokesčio, negu buvo apskaičiuota per ataskaitinį laikotarpį, todėl grynujų pinigų srautų suma pinigų srautų ataskaitoje padidėjo. Pelno mokesčio įsipareigojimų suma 2019–2021 m. padidėjo 417 688 Eur arba 3,72 karto: grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų struktūroje 2019 m. sudarė -1,15 proc., o 2021 m. padidėjo iki 2,17 proc.

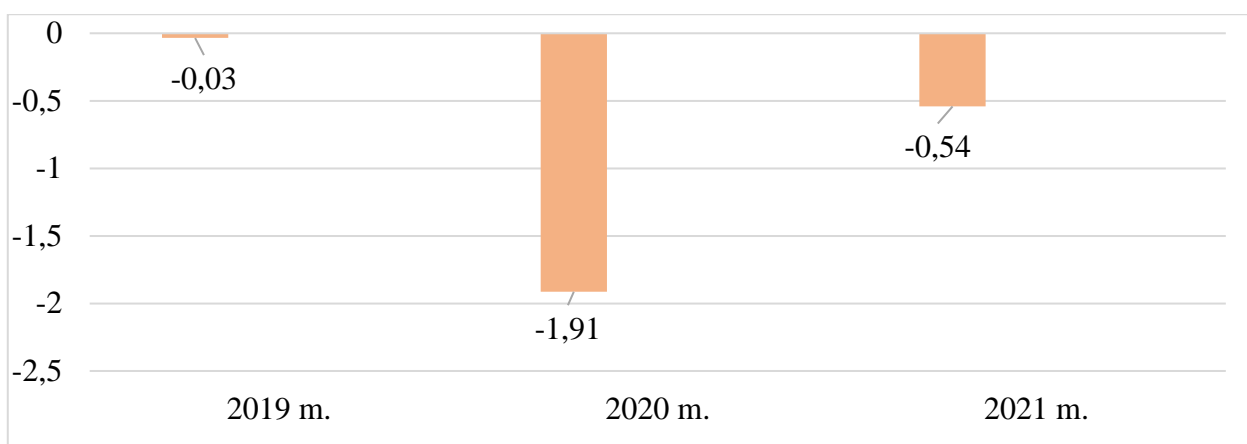
Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų padidėjimo (sumažėjimo) straipsnyje įrašomi su darbo santykiais susiję įsipareigojimai – darbo užmokestis, socialinis draudimas, atostoginių kaupiniai, garantinio fondo ir gyventojų pajamų mokesčio įsipareigojimai. Per visą analizuojamą laikotarpį šie įsipareigojimai padidėjo 945 272 Eur arba 3,21 karto: grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų struktūroje 2020 m. padidėjo 2,47 proc., o 2021 m. padidėjo iki 8,80 proc. Didėjimą kasmet lemia kylanti minimali mėnesinė alga ir darbuotojų skaičių kitimas. Įmonė kasmet stengiasi vis daugiau priimti naujų vairuotojų, kasmet plečiantis transporto priemonių parkui. Stengiamasi sukurti naujų darbo vietų administracijai, personalui dėl įmonės plėtros krypčių, klientų skaičiaus ir didėjančio darbo krūvio. Visa tai generuoja įmonei didesnę kasmetinį grynąjį pelną.

Kitų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų padidėjimą (sumažėjimą) sudaro įmonės mokėtinas PVM, maitai ir kiti mokėtini mokesčiai į valstybės biudžetą. Kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai 2019 m. sumažėjo, 2020 m. ir 2021 m. padidėjo. 2019–2021 m. minėti įsipareigojimai padidėjo 3 121 199 Eur arba 3,23 karto. Šis padidėjimas didina grynujų pinigų srautų sumą įmonės pinigų srautų ataskaitoje: grynujų pagrindinės veiklos pinigų srautų struktūroje 2019 m. sudarė -9,89 proc., o 2021 m. padidėjo iki 15,30 proc. Padidėjimas reiškia tai, kad įmonė už šiuos įsipareigojimus dar nesumokėjo, nes dar nėra atėjęs prievolės vykdymo laikas.

2.3. UAB „Transpo“ investicinės veiklos pinigų srautai

Investicinės veiklos pinigų srautų dalyje yra pateikiami rezultatai iš ilgalaikio turto įsigijimo, perleidimo, paskolų suteikimo, susigrąžinimo ir gautų dividendų, palūkanų. Atlikta horizontali ir

vertikali investicijų analizė, parodo kaip detalai kito UAB „Transpo“ struktūroje investicijos ataskaitiniu laikotarpiu. Įmonės investicinės veiklos pinigų srautų situacija pateikta 3 paveiksle.

3 pav. UAB „Transpo“ investicinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m., mln. Eur

Gryniesi investicinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m. laikotarpiu buvo neigiami. Didžiausias pokytis įvyko 2021 m., kai investicinės veiklos pinigų srautai padidėjo (buvo kiek mažiau neigiami), t. y. 1,37 mln. Eur arba 71,70 proc., tačiau išliko neigiami. Per analizuojamą laikotarpį gryniesi investicinės veiklos pinigų srautai padidėjo 506 762 Eur arba 14,54 karto. 2019–2020 m. buvo didesnis šių pinigų srautų padidėjimas – 1,88 mln. Eur arba 53,91 proc. Šį didėjimą lėmė nuo 2020 m. atnaujintas įmonės transporto priemonių parkas, programos licencija, įrankiai, prietaisai, įrengimai ir įsigyti nauji pastatai tam, kad būtų galima toliau sėkmingai plėtoti verslą. Visos šios investicijos atsispindi ilgalaikio turto įsigijimo straipsnyje, kur matomas padidėjimas – 2 027 681 Eur arba 6,19 karto (žr. 6 lentelę). Atitinkamai 2019–2021 m. investicijos struktūriškai sudarė nuo 126,99 proc. iki 940,30 proc. visų grynujų investicinės veiklos pinigų srautų. Kokie straipsniai sudaro UAB „Transpo“ grynuosius investicinės veiklos pinigų srautus 2019–2021 m., pateikta 6 lentelėje.

6 lentelė

UAB „Transpo“ investicinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m., Eur

Eil. Nr.	Straipsniai	2019 m.	2020 m.	2021 m.
2.1.	Ilgalaikio turto, išskyrus investicijas, įsigijimas	(327 696)	(2 430 074)	(2 355 377)
2.2.	Ilgalaikio turto, išskyrus investicijas, perleidimas	1 424 691	519 861	1 593 649
2.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas	(135 474)	(45 721)	(524 000)
2.4.	Paskolų suteikimas	(1 346 331)	(126 775)	(805 113)
2.5.	Paskolų susigrąžinimas	342 838	158 367	1 544 078
2.6.	Gauti dividendai, palūkanos	7 122	10 692	5 151
	Gryniesi investicinės veiklos pinigų srautai	(34 850)	(1 913 650)	(541 612)

6 lentelėje ilgalaikio turto, išskyrus investicijas, perleidimo straipsnyje yra parodomi per ataskaitinį laikotarpį įmonės gauti pinigai už perleistą turtą. UAB „Transpo“ pardavė transporto priemones (vilkikus, pusprickabas). 2020 m. perleidimų suma buvo mažesnė dėl COVID-19 pandemijos, lyginant su 2019 m., ji sumažėjo 904 830 Eur arba 63,51 proc. Tačiau ši situacija 2021 m. pagerėjo, t. y. lyginant su 2020 m., ji padidėjo 1 073 788 Eur arba 2,07 karto. Per analizuojamą laikotarpį perleidimų suma neženkiai padidėjo, t. y. 168 958 Eur arba 11,86 proc. Gauti pinigai už ilgalaikį turtą didino įmonės pinigų įplaukas ir investicinės veiklos grynuosius pinigų srautus: 2019–2021 m. struktūroje atitinkamai sudarė nuo -4088,07 proc. iki -27,17 proc. visų grynujų investicinės veiklos pinigų srautų. Nuo 2020 m. įmonė gana ženkiai atnaujino transporto priemonių parką ir įsigijo keletą naujų pastatų servisui ir degalinei. 2021 m. įmonė nemažą dalį turimo transporto pardavė už norimą kainą. Visa tai užtruko, kol įmonė rado pirkėjus, kurie pirktų už įvertintą įmonės kainą, t. y. įvertinus atliktus remontus ir realią transporto priemonės būklę (po nusidėvėjimo).

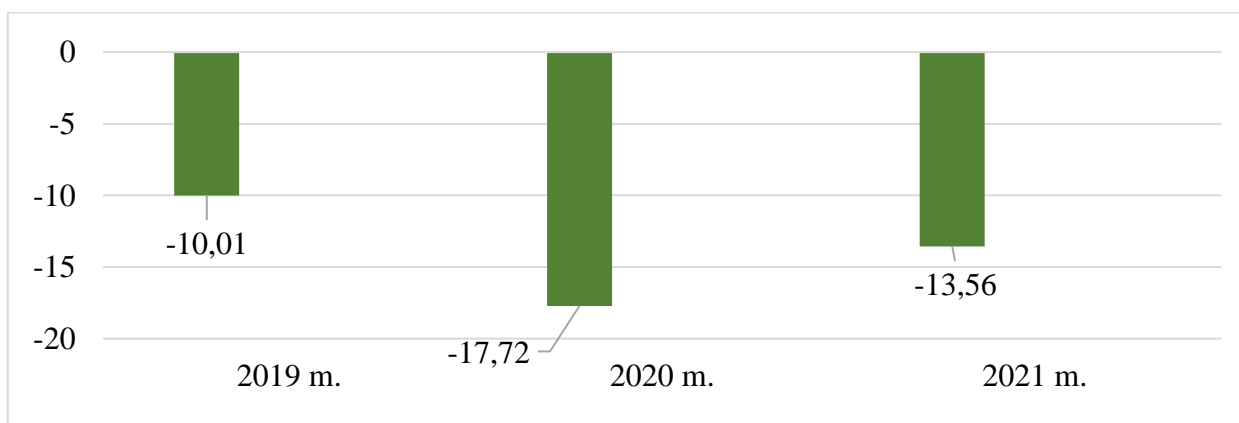
Ilgalaikių investicijų įsigijimas analizuojamu laikotarpiu kito: 2019–2020 m. sumažėjo 89 753 Eur arba 66,25 proc., 2020–2021 m. padidėjo 478 279 Eur arba 10,46 karto. Iš viso 2019–2021 m. įsigijimo sumos padidėjo 388 526 Eur arba 2,87 karto. Šios investicijos nebuvo įmonėje perleidžiamos, todėl, įsigijus ilgalaikių investicijų, padidėjo įmonės pinigų išmokos ir sumažėjo grynujų pinigų srautų suma įmonės pinigų srautų ataskaitoje: 2019–2021 m. struktūroje atitinkamai sudarė nuo 2,39 proc. iki 388,73 proc. visų grynujų investicinės veiklos pinigų srautų.

Detaliau išanalizavus paskolų suteikimo ir paskolų susigrąžinimo straipsnių sumas, matyti, kad įmonė 2020–2021 m. skolino pelningai, nes paskolų susigrąžinimo suma padengė paskolų suteikimo sumą: 2020 m. liko pelnas 31 592 Eur, 2021 m. – 738 965 Eur. Nors 2019 m. susigrąžinimo suma nepadengė paskolos suteikimo sumos net 1 003 493 Eur, o tai reiškia, jog nebuvo efektyvu 2019 m. skolinti, tačiau vėliau įmonė ėjo link to, kad būtų paskolų suteikimo suma padengta su plusu, kaip ir įvyko nuo 2020 m. Per visą analizuojamą laikotarpį paskolų suteikimo suma sumažėjo 514 218 Eur arba 40,20 proc., atitinkamai 2019–2021 m. struktūroje sudarė nuo 6,62 proc. iki 3863,22 proc. visų grynujų investicinės veiklos pinigų srautų. Tai įvyko todėl, kad įmonė visa tai nusprendė pristabdyti dėl 2019 m. minimalios atgautos paskolos sumos. Paskolų suteikimas sumažino įmonės grynuosius pinigų srautus. Tačiau paskolų susigrąžinimo sumos per 2019–2021 m. padidėjo 1 201 240 Eur arba 3,50 karto ir atitinkamai 2019–2021 m. struktūroje sudarė nuo -983,75 proc. iki -8,28 proc. visų grynujų investicinės veiklos pinigų srautų. Natūralu, kad ne visada suteiktos paskolos atgaunamos per numatytą laikotarpį, paskolų susigrąžinimas gali kisti nepriklausomai nuo suteiktų paskolų sumų.

Gauti dividendai ir palūkanos neigiamų grynujų investicijų veiklų pinigų srautų neatperka, nes sumos nėra ženklios. Neigiami investicinės veiklos pinigų srautai yra normalus dalykas, nes tai rodo, kad įmonė investuoja į turtą, su tikslu uždirbti kuo didesnes pajamas. Per visą analizuojamą laikotarpį gauti dividendai ir palūkanos sumažėjo 1971 Eur arba 27,67 proc. ir atitinkamai 2019–2021 m. struktūroje sudarė nuo -20,44 proc. iki -0,56 proc. visų grynujų investicinės veiklos pinigų srautų. Tačiau jei pinigų srautų ataskaita sudaroma tiesioginiu būdu, tai gautų palūkanų suma būtų įrašoma kaip gauti dividendai, palūkanos, bet jei ataskaita sudaroma netiesioginiu būdu, kaip šiuo atveju, tai palūkanų suma yra įtraukta į grynojo pelno (nuostolių) straipsnį.

2.4. UAB „Transpo“ finansinės veiklos pinigų srautai

Siekiant nustatyti, kaip kito UAB „Transpo“ 2019–2021 m. paimti ir gražinti kreditai, už juos sumokamos palūkanos ir akcininkams išmokami ar iš jų surenkami pinigai, buvo detaliai atlikta UAB „Transpo“ finansinės veiklos pinigų srautų dinaminė (horizontali) analizė. UAB „Transpo“ finansinės veiklos pinigų srautų apžvalga pateikta 4 paveiksle.

4 pav. UAB „Transpo“ finansinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m., mln. Eur

Per visą 2019–2021 m. laikotarpį grynieji finansinės veiklos pinigų srautai padidėjo 3,55 mln. Eur, 35,53 proc. tapo daugiau neigiami. Kasmet didėjo lėšų poreikis dėl infliacijos. Kokie straipsniai sudarė UAB „Transpo“ grynuosius finansinės veiklos pinigų srautus 2019–2021 m., pateikta 7 lentelėje.

UAB „Transpo“ finansinės veiklos pinigų srautai 2019–2021 m., Eur

Eil. Nr.	Straipsniai	2019 m.	2020 m.	2021 m.
3.1.	<i>Pinigų srautai, susiję su įmonės savininkais</i>	(100 000)		(200 000)
3.1.1.	Dividendų išmokėjimas	(100 000)		(200 000)
3.2.	<i>Pinigų srautai, susiję su kitais finansavimo šaltiniais</i>	(9 908 645)	(17 718 202)	(13 364 765)
3.2.1.	<i>Finansinių skolų padidėjimas</i>	3 889 620	3 176 518	1 903 350
3.2.1.1.	Paskolų gavimas	3 889 620	3 176 518	1 903 350
3.2.2.	<i>Finansinių skolų sumažėjimas</i>	(13 798 265)	(20 896 301)	(15 266 534)
3.2.2.1.	Paskolų grąžinimas	(1 532 283)	(5 398 033)	(1 066 244)
3.2.2.2.	Sumokėtos palūkanos	(352 060)	(557 527)	(589 003)
3.2.2.3.	Lizingo (finansinės nuomos) mokėjimai	(11 913 922)	(14 940 741)	(13 611 287)
3.2.3.	<i>Kitas finansinės veiklos pinigų srautų padidėjimas (sumažėjimas)</i>		1 581	(1 581)
	Grynieji finansinės veiklos pinigų srautai	(10 008 645)	(17 718 202)	(13 564 765)

Apibendrinant 7 lentelėje pateiktus sumas, matyti, kad pagal įmonės apskaitos politiką išmokėti dividendai yra priskiriami finansinės veiklos pinigų srautams, o tai mažina grynuosius pinigų srautus. Įmonės savininkai gavo 1,38 karto didesnę grynąją pelną per visą analizuojamą laikotarpį, todėl ir išsimokėjo 100 proc. dividendų, tai 2019–2021 m. struktūroje atitinkamai sudarė nuo 1 proc. iki 1,47 proc. visų grynujų finansinės veiklos pinigų srautų.

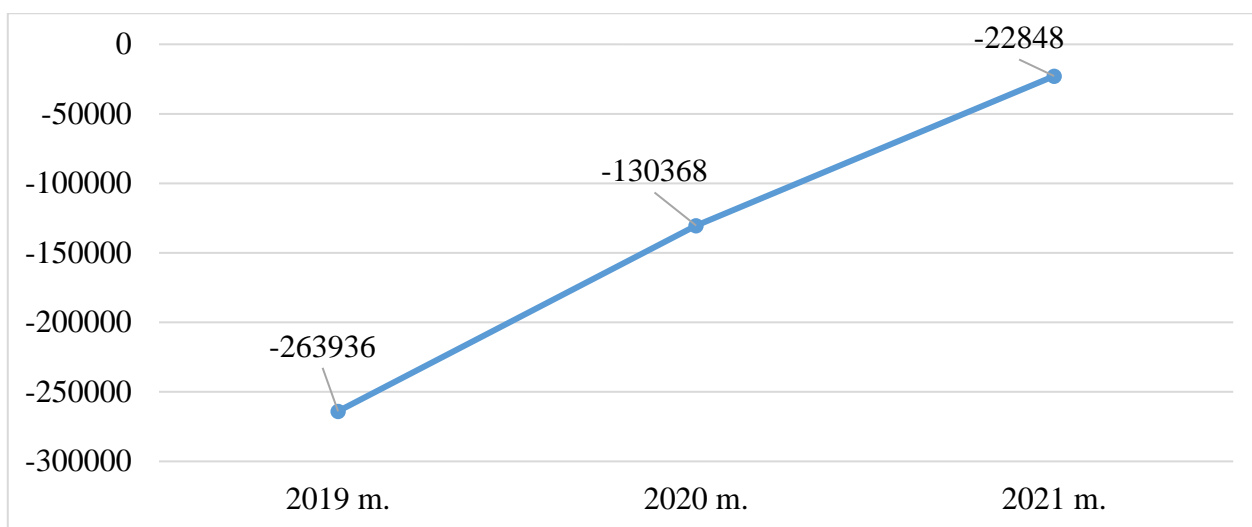
Finansinių skolų padidėjimas įmonėje apima paskolų gavimus. Per visą analizuojamą laikotarpį įmonės finansinės veiklos neigiamus pinigų srautus lėmė maža paskolos suma, kuri sumažėjo 1 986 270 Eur arba dvigubai (51,07 proc.). Ženklaus mažėjimas pastebimas 2020–2021 m.: 2019–2020 m. paskolų sumos buvo panašios, siekė kiek daugiau nei 3 mln. Eur (3 888 620–3 176 518 Eur), o 2020–2021 m. sumažėjo 1 273 168 Eur (40,08 proc.). UAB „Transpo“ paskolos yra paimitos iš Swedbank, UAB OP Finance (overdrafto paslauga) ir iš dukterinių įmonių. Paskolos imamos ilgalaikiam turtui įsigyti ir statybos darbams. 2019–2021 m. struktūroje jos sudarė nuo -38,86 proc. iki -14,03 proc. visų grynujų finansinės veiklos pinigų srautų.

UAB „Transpo“ turėjo ir finansinių įsipareigojimų – lizingo paslaugų (UAB „Swedbank lizingas“, UAB „Pohjola Finance“, „Unicredit“). Finansinių skolų sumažėjimas lėmė neigiamus pinigų srautus. Didžiausias paskolų grąžinimas yra pastebėtas 2019–2020 m., padidėjo 3 865 750 Eur arba 2,52 karto. Tačiau per visą 2019–2021 m. laikotarpį grąžintos paskolos suma sumažėjo 466 039 Eur arba 30,41 proc. ir 2019–2021 m. struktūroje sudarė nuo 7,86 proc. iki 30,47 proc. visų grynujų finansinės veiklos pinigų srautų. Grąžintos paskolos sumažino UAB „Transpo“ grynujų pinigų srautų sumą pinigų srautų ataskaitoje. Palūkanų sumos kasmet didėjo. Per analizuojamą laikotarpį mokamų palūkanų suma padidėjo beveik 237 tūkst. Eur arba 67,30 proc., atitinkamai ir grynujų finansinės veiklos pinigų srautų struktūroje įvyko padidėjimas nuo 3,15 proc. iki 4,34 proc. Sumokėta daugiau lizingo (finansinės nuomos) įsipareigojimų: 1 697 365 Eur arba 14,25 proc., o tai 2019–2021 m. struktūroje atitinkamai sudarė nuo 84,32 proc. iki 119,04 proc. visų grynujų finansinės veiklos pinigų srautų.

Per ataskaitinį laikotarpį gautos įplaukos iš dotacijų, subsidijų ilgalaikiam turtui įsigyti ir tuo pačiu grąžintos dotacijų, subsidijų išmokos sumažėjo 1581 Eur. Neigiami finansinės veiklos pinigų srautai parodo, kad UAB „Transpo“ vykdė prisiimtus įsipareigojimus, bet tai sudarė nežymų grynujų pinigų srautų sumažėjimą: 2020–2021 m. struktūroje atitinkamai sudarė -0,01 proc. ir 0,01 proc. visų grynujų finansinės veiklos pinigų srautų.

2.5. UAB „Transpo“ grynieji pinigų srautai, pinigai ir pinigų ekvivalentai

Sudėjus visas grynujų pinigų srautų veiklas (pagrindinę, investicinę ir finansinę), yra gaunamas grynas pinigų srautų padidėjimas, jeigu suma teigiama, o jeigu suma neigiama – grynas pinigų srautų sumažėjimas. Gautas UAB „Transpo“ pinigų rezultatas pateiktas 5 paveiksle.

5 pav. UAB „Transpo“ grynasis pinigų srautų sumažėjimas 2019–2021 m., Eur

2019–2021 m. grynujų pinigų srautai – neigiami, tai reiškia grynujų pinigų srautų sumažėjimą. Iš 5 paveikslo matyti, kad neigiami grynujų pinigų srautai kasmet mažėja, t. y. kyla aukštyn, link teigiamų grynujų pinigų. 2019–2020 m. srautai sumažėjo 133 568 Eur arba 50,61 proc. (dvigubai). Šį pokytį lėmė didesni teigiami pagrindinės veiklos pinigų srautai, lyginant su 2019 m. 2020–2021 m. srautai dar sumažėjo 107 520 Eur arba 82,47 proc. Tai lėmė mažesni neigiami investicinės ir finansinės veiklos pinigų srautai, lyginant su 2020 m. Visu analizuojamu laikotarpiu grynieji pinigų srautai sumažėjo 241 088 Eur arba 91,34 proc.

Norint pasitikrinti grynujų pinigų srautų padidėjimą (sumažėjimą), reikia iš pinigų ir pinigų ekvivalentų laikotarpio pabaigoje atimti pinigų ir pinigų ekvivalentus laikotarpio pradžioje. UAB „Transpo“ 2019–2021 m. pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pradžioje ir pabaigoje pateikti 8 lentelėje. Čia į 1 eilutę įrašytas pinigų ir jų ekvivalentų likutis laikotarpio pradžioje iš praėjusio ataskaitinio laikotarpio balanso, pinigų ir pinigų ekvivalento straipsnio, o į 2 eilutę įrašyti pinigų ir pinigų ekvivalentai iš ataskaitinio laikotarpio balanso, pinigų ir pinigų ekvivalento straipsnio.

Atlikus horizontalią pinigų ir pinigų ekvivalentų laikotarpio pradžioje analizę matyti, kad per visą analizuojamą laikotarpį pinigai sumažėjo, t. y. 394 304 Eur arba 63,02 proc. Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje 2019-2021 m. taip pat sumažėjo, t. y. 153 216 Eur arba 42,35 proc.

8 lentelė

UAB „Transpo“ pinigai ir pinigų ekvivalentai 2019–2021 m., Eur

Eil. Nr.	Straipsniai	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pradžioje	625 703	361 767	231 399
2.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje	361 767	231 399	208 551
3.	Grynujų pinigų srautų pokytis	-263 936	-130 368	-22 848

Kadangi kartu mažėja pinigai ir pinigų ekvivalentai tiek laikotarpio pradžioje, tiek ir pabaigoje, tai ir grynujų pinigų srautų pokyčiai yra neigiami (3 eilutė).

Apibendrinant UAB „Transpo“ pinigų srautų ataskaitos duomenų analizę, galima teigti, kad visu analizuojamu laikotarpiu pagrindinės veiklos pinigų srautai buvo teigiami. Tai lėmė grynojo pelno (nuostolių), pirkėjų skolų, atsargų, skolų tiekėjams pokyčiai. UAB „Transpo“ veiklai plečiantis, vis daugiau buvo investuota į ilgalaikį turtą (transporto priemonės, pastatus, įrangą), todėl investicinės veiklos pinigų srautai tapo neigiami. Tačiau neigiami investicinės veiklos srautai nebūtinai turi rodyti blogą įmonės situaciją. Jie gali rodyti, kad įmonė plečia savo veiklą su tikslu uždirbti didesnes pajamas. Finansinės veiklos pinigų srautai įmonėje kasmet irgi buvo neigiami. Jų pokytį lėmė UAB „Transpo“ didėjančios išmokos padengiant išsipareigojimus, kurie atsirado įmonei skolinantis ilgalaikiam turtui įsigyti, verslui plėtoti. Išanalizavus grynuosius pinigų srautus, matoma, kad visu analizuojamu laikotarpiu įmonės sugeneruoti pinigų srautai sumažėjo. Neigiamus grynuosius pinigų

srautus analizuojamais metais lėmė įmonės investicinės ir finansinės veiklos didelės išmokos. Atlikta vertikaloji pinigų srautų analizė parodė, jog įmonės struktūra yra nepastovi, didžioji dalis straipsnių analizuojamu laikotarpiu keitėsi ženkliai. Įmonė yra gana didelė, todėl ir rodiklių pastovumą yra sunku išlaikyti vienodą dėl įmonės kasmetinės plėtros.

Išvados

Pinigų srautų ataskaita – tai viena iš finansinių ataskaitų, kurioje pateikiama per ataskaitinį laikotarpį atliktų mokėjimų (išmokų) ir gautų įplaukų visuma. Gautas skirtumas tarp mokėjimų ir įplaukų yra vadinamas grynuoju pinigų srautu. Šis gautas rezultatas gali būti teigiamas, t. y. grynujų pinigų srautų padidėjimas, arba neigiamas, t. y. grynujų pinigų sumažėjimas. Pinigų srautų ataskaita sudaroma tiesioginiu arba netiesioginiu būdu. Pinigų srautai grupuojami į pagrindinės, investicinės ir finansinės veiklos pinigų srautus.

Pinigų srautų ataskaitos yra aktualios kiekvienai įmonei, kuriai yra svarbi jos kuo geresnė finansinė padėtis. Pinigų srautų ataskaitos informacijos gausa yra įmonės efektyvumo matas, nes ji suteikia detalumą apie patirtas išmokas ir gautas įplaukas. Šios ataskaitos įgalina nustatyti įmonės rizikingesnes veiklos sritis bei numatyti ir spręsti būsimas problemas, norint pasiekti geriausio rezultato. Tačiau pinigų srautų ataskaitų sudarymas nesuteikia tiek daug informatyvumo, kiek suteikia šių ataskaitų analizė.

UAB „Transpo“ pinigų srautų ataskaitos 2019–2021 m. sudaromos netiesioginiu būdu. Atlikta UAB „Transpo“ 2019–2021 m. pinigų srautų ataskaitų duomenų analizė patvirtina, kad iš pagrindinės veiklos įmonė gauna daugiausia pinigų, tai yra teigiami įmonės pagrindinės veiklos pinigų srautai. 2020 m. ženkliam kitimui įtakos turėjo grynojo pelno (nuostolių), trumpalaikio turto, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų balanso straipsnių dalių pokyčiai. Daug reikšmės turėjo COVID–19 pandemija pasaulio mastu. Veiklai plečiantis, 2019–2021 m. daugiau buvo investuota į ilgalaikį turtą (transporto priemonės, pastatus, įrangą), ilgalaikes investicijas, todėl investicinės veiklos pinigų srautai buvo neigiami. 2019 m. įmonė suteikė daugiausiai paskolų, už kurias gavo ir nemažai palūkanų. Finansinės veiklos pinigų srautai kasmet irgi buvo neigiami. Tai lėmė didėjančios išmokos, padengiant finansinius įsipareigojimus, kurie atsirado įmonei skolinantis ilgalaikiam turtui įsigyti, dividendams išmokėti, tai yra verslui plėtoti.

Literatūra

1. Balkytė, G., Kveksienė, M., Striaukaitė, L. (2020). Labai mažų ir mažų įmonių finansinių ataskaitų atitiktis verslo apskaitos standartų nuostatoms. *Socialiniai tyrimai / Social Research*, 43(2), 5–14.
2. Bendikienė, D. (2019). *Finansinė apskaita*. Metodinė priemonė. Šiauliai: Šiaulių universitetas. <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:39011682/datastreams/MAIN/content>
3. Daujotaitė, D., Giriūnas, L., Giriūnienė, G., Miškinis, A., Adomavičiūtė, D., Vinauskienė, D. (2015). *Finansų kontrolė ir auditas. Teorija ir praktika*. Vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
4. Egwu, E. M., Fausat Ibidunni Orugun, F. I., Adelakun, A. (2021). Exploration of Cash Flow Management for Enterprise's Business Performance. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 21(10), 97-105.
5. Hamza, M., Jaradat, M. M. (2018). The Impact of Changes in the Elements of Cash Flows Statement on Stock Returns in Jordanian Commercial Banks Listed on Amman Stock Exchange: An Empirical Study. *Journal of Accounting, Finance & Management Strategy*, 13(2), 1–21.
6. Ivanauskienė, A. (2016). *Buhalterinė apskaita*. Vadovėlis. Vilnius: „Tyto alba“.
7. Yanti, Y. (2017). The Effects of Operating Cash Flow, Sales Volatility, and Leverage on Earnings Persistence. *International Journal of Economic Perspectives*, 11(1), 1535–1544.
8. Kazakevičius, A., Jakštas, E. (2018). Verslo įmonių finansinių ataskaitų analizė. Mokomoji knyga. Kaunas: Kauno kolegija. https://dSPACE.kaunokolegija.lt/bitstream/handle/123456789/149/E.Jak%20a1tas,%20A.Kazakevi%20%20Mokomoji%20knyga.%20v.2020_.pdf?sequence=3&isAllowed=y
9. *Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas*. (2022). Nr. IX-575. Galiojantis nuo 2015-07-01. <https://www.infolex.lt/teise/DocumentSinglePart.aspx?AktoId=333240&StrNr=1>

10. Lapinskaitė, I., Afanasjevė, O. (2017). *Įmonės darnaus vystymosi įtakos įmonės vertei tyrimas*. 20-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis“ teminė konferencija. Proceedings of the 20th Conference for Junior Researchers „Science – Future of Lithuania“. VERSLAS XXI AMŽIUJE / BUSINESS IN XXI CENTURY. Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas. <http://jmk.vvf.vgtu.lt/index.php/Verslas/2017/paper/view/110>
11. Mackevičius, J., Giriūnas, L., Valkauskas, R. (2014). *Finansų analizė*. Vadovėlis. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
12. Mackevičius, J., Subačienė, R. (2016). *Lietuvos buhalterinės apskaitos sistema: praeitis, dabartis, perspektyvos*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
13. Maqfiroh, C. S., Kusmuriyanto, K. (2018). The Influence of Book Tax Differences, Operating Cash Flow, Leverage, and Firm Size towards Earnings Persistence. *Accounting Analysis Journal*, 7(3), 51–158.
14. Meištė, R., Šinkorenko, V. (2017). *Bankroto rizikos vertinimas sprendimų priėmimo procese*. Utena: Utenos kolegija. <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:42815452/datastreams/MAIN/content>
15. Ūsienė, J. (2019). *Finansinės atskaitomybės sudarymo ypatumai verslo įmonėje*. AKADEMINIO JAUNIMO SIEKIAI: EKONOMIKOS, VADYBOS, TEISĖS IR TECHNOLOGIJŲ ĮŽVALGOS 2019 XVI-osios tarptautinės studentų mokslinės-metodinės konferencijos straipsnių rinkinys, 116–125. Lietuvos verslo kolegija. https://www.ltvk.lt/file/repository/LEIDINYS_2019.pdf#page=1&zoom=auto,-274,848
16. Wirianata, H., Imelda, E., Yetty, Y. (2022). *The Moderation of Corporate Governance in the Effect of Surplus Free-Cash-Flow on Earnings Predictability*. Proceedings of the tenth International Conference on Entrepreneurship and Business Management 2021 (ICEBM 2021). Series: Advances in Economics, Business and Management Research, 344-349. <https://www.atlantis-pess.com/proceedings/icebm-21/125974144>
17. *5-asis Verslo apskaitos standartas „Pinigų srautų ataskaita“*. (2015). Audito ir apskaitos tarnyba. <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/5-VAS.pdf>